

DE JAPANSE OORLOGSVERKLARING

'Wij, bij de gratie van de hemel keizer van Japan, gezeten op de troon van een eeuwenlang ononderbroken rij van geslachten, maken aan Onze trouwe en dappere onderdanen bekend dat Wij hierbij de oorlog verklaren aan de Verenigde Staten van Amerika en het Britse Rijk . . . Ongelukkigerwijze is het thans, tegen Onze wens in, onafwendbaar geworden dat Ons rijk de degens kruist met Amerika en Groot-Britannië. Meer dan vier jaar zijn verlopen sinds China, dat de ware bedoelingen van Ons keizerrijk niet verstond en dat op roekeloze wijze om moeilijkheden vroeg, de vrede in Oost-Azië verstoorde en Ons keizerrijk dwong de wapens op te nemen . . . Veel hebben Wij verdragen in de hoop dat Onze regering met vredelievende middelen een betere toestand zou kunnen scheppen. Maar Onze tegenstanders . . . hebben op onbehoorlijke wijze iedere regeling gedwarsboomd. Intussen hebben zij hun economische en militaire druk versterkt om daarmee Ons rijk tot onderwerping te dwingen. Deze gang van zaken zou, indien Wij die op zijn beloop zouden laten, . . . zelfs het bestaan van Ons volk in gevaar brengen . . . De goddelijke geesten van Onze keizerlijke voorvaderen zien beschermend op Ons neer. Wij rekenen op de trouw en de moed van Onze onderdanen in het vaste vertrouwen dat de taak, Ons door Onze voorvaderen opgedragen, volbracht zal worden, dat de wortels van het kwaad spoedig uitgerukt zullen zijn en dat een duurzame vrede spoedig gevestigd kan worden in Oost-Azië, waardoor de roem en de glans van Ons keizerrijk bewaard zullen blijven.'

Aan Nederland werd door Japan niet de oorlog verklaard – dat was van Japans kant een poging om bij de Indonesiërs in het gevlij te komen: jegens hen moest de indruk gewekt worden dat de verschrikkingen van de oorlog louter en alleen te wijten waren aan het beleid van de Nederlandse regering welke Japan de oorlog had verklaard en welke strijdkrachten samen met de Britse en Amerikaanse opereerden tegen de Japanse.¹

Inderdaad, Gerbrandy en de ministers van Kleffens (Buitenlandse Zaken) en Furstner (Marine) die op zondag 7 december de gehele dag bijeen waren geweest in het Londense hotel waar Gerbrandy een kamer bewoonde, kwamen omstreeks middernacht, toen bekend was dat Japan de Verenigde Staten en het Britse Rijk had aangevallen, tot de conclusie dat de ministerraad in buitengewone zitting bijeen moest komen teneinde de koningin voor te stellen, Japan de oorlog te verklaren – van Kleffens had toen al het ontwerp geschreven voor een koninklijke proclamatie welke die oorlogsverklaring bevatte. Telefonisch trachtte

¹ Een Japanse verklaring van die strekking werd op 12 januari '42, daags nadat de Japanners op het grondgebied van Nederlands-Indië waren geland, door de Japanse regering gepubliceerd.